

Coma pacificar un reiaume esquiçat per las guèrras civilas e de religion ?

Jòc

Neishut a Pau, dins lo vescomtat sobeiran de Bearn, lo 13 de deceme de 1553, Enric ei lo hilh d'Antòni de Borbon, descendent de Sent-Loís, e de Joana d'Albret, neboda de Francés Ièr e reina de Navarra.

Aumièi deu sègle XVIau, la majoritat deus franceses son catolics (aubedishen au Papa, pregan la Verge Maria e los sants) mès de mes en mes de crestians se convertishen au protestantisme (son aperats « huganauts », « reformats » o « calvinistas »). Aquestes ne reconeishen pas mes l'autoritat deu Papa e deus membres deu clergat, ne vòlen pregar que Diu sol. Aqueras diferéncias religiosas son a l'origina d'ua longa tempsada de guèrra civila dins l'Euròpa tota, que va concernir la França austanlèu 1562.

Se Enric ei batiat dins la religion catolica, receb pr'aquò ua educacion protestanta, la sua mair estant ua calvinista convençuda, çò que ne l'empacha pas de frequentar gaujosament dab los paisans (Enric IV aimava tanben se chafrar « lo molièr de Barbasta »).

En 1561, se'n va pr'aquò viver a la cort de França, au costat deu novèl rei Carles IX, lo son cosin. A la mòrt deu son pair en 1563, deveng governador de Guièna e en 1567 se'n torna viver dins lo Bearn au prèp de la sua mair. En agost 1572, alavetz que la sua mair ei mòrta dempuish pauc e qu'ei devengut rei de Navarra, se marida dambe la sòr de Carles IX, Margarida de Valois. S'èra recentament convertit au protestantisme, atau numerosas senhors protestants vengon a París entà celebrar lo maridatge que podèva estar vist coma un rapprochement entre catolics e protestants. Mès quauques jorns après, Carles IX e la sua mair, Catarina de Medici, decidishen d'eliminar totes los capdaus de la Refòrma : lo 24 agost 1572, la tuadèra de la Sent-Bertomiu hè 3000 mòrts a París e qu'ei l'encausa de la represa de las ostilitats pertot en França.

Enric, convertit de fòrça au catolicisme, demòra un temps ostage a la cort mès arriba a hùger en 1576, mentre que Carles IX ei mòrt e que lo son frair Enric III li a succedit. Un aute còp, cambia de religion e decidish de s'installar a Nerac.

En 1584, lo rei de França Enric III, que n'a pas de mainat, vetz lo son darrèr frair morir : Enric de Navarra s'arretroba eretèr deu tròne de França. En 1588, Enric III decidish de hèr assassinar Enric de Guise, capdaus de la Liga (grop armat catolic) e de se reconciliar dambe Enric de Navarra.

L'artista, protestant, bota l'accent sus las violéncias deus catolics e imagina, a l'arrèrplan, la reina-mair Catarina de Medici, en negre, se passejar dins las carrèras e contemplar un pilòt de cadavres. Sauretz l'identificar ?

Lo massacre de la Sent-Bertomiu

EXTRAIT DE L'EDIT DE NANTES

Preamble : Nous avons jugé nécessaire de donner maintenant à nos sujets une loi générale[...] pour établir entre eux une bonne et durable paix.

Article 3 : Ordonnons que la religion catholique soit rétablie en tous lieux et endroits de notre royaume [...] pour y être paisiblement et librement exercée, sans aucun trouble ni empêchement.

Article 9 : Nous permettons à ceux de la religion prétendue réformée [les protestants] de continuer l'exercice de leur religion dans toutes les villes et lieux où ils la pratiquaient en 1597.

Article 22 : Ordonnons qu'il ne sera fait ni différence ni distinction entre les religions pour être admis dans les universités, collèges et écoles.

Article secret : Sa Majesté [...] accorde aux protestants que toutes les places, villes et châteaux qu'ils tenaient [...] demeureront en leur garde, sous l'autorité de sa Majesté.

LEXIC

Edit de Nantes : tèxte de lei edictat per Enric IV en 1598 que permet d'arrestar las guèrras de religion en França en tot autorizar catolics e protestants a practicar la sua religion.

Tuadèra de la Sent-Bertomiu : massacre deus protestants presents a Paris peus catolics, lo 24 d'agost de 1572.

Guèrras civilas e de religion : periòde de guèrra civila opausant los catolics e los protestants franceses, de 1562 a 1598.

En agost 1589, Enric III ei assassinat au son torn e Enric de Navarra deveng oficiaument lo rei de França mès los catolics (los tres-quats deus franceses), la Liga e l'Espanha n'ac acceptan pas. La guèrra contunha donc mès Enric IV s'avisava que las armadas ne pilhen pas las glèisas catolicas e donc fòrça vilas se renden sens combàter.

Comprenhent que la maja part deus Franceses n'acceptaràn pas un rei protestant, Enric IV se convertish entau darrèr còp, lo sheisau : ei en rei catolic qu'ei sacrat a Chartres lo 27 de heurèr de 1594 (Reims ei en las mans deus catolics de la Liga) e qu'entra dins París un mes après.

La guèrra dura enquèra quate ans, dinc a la promulgacion de l'Edit de Nantes qu'estabish peu prumèr còp dins l'Euròpa crestiana, la tolerància religiosa. Las annadas que seguishen son las de la restructuracion deu reiaume mès ei au moment ont ua novèla guèrra s'apresta contra l'Espanha, qu'Enric IV ei assassinat peu Ravailhac lo 14 de mai de 1610.

QUESTIONS

Segon lo preambule, quin ei l'objectiu de l'Edit de Nantes ?

Quinas son las duas religions que pòden estar practicadas en França a partir d'aqueth edit ?

Aqueras duas religions son vertaderament a egalitat ?

Perqué, au vòste punt de vista, lo darrèr article ei prumèr demorat secret ?

Estatua d'Enric IV realizada per l'esculptor Nicolas Bertrand Raggi en 1819 e installada a Nerac en 1823. Enric, alavetz rei de Navarra, sejojnèc a Nerac dambe la sua prumèra esposa, Margarida de Navarra, a la fin de la annadas 1570. Enric renha sus ua cort brilhanta qu'arcuelh catolics coma protestants atau coma fòrça letrats (Montaigne, Du Bartas). Ei au sègle XIXau, quan aquera estatua ei esculptada, que se bota en plaça la legenda d'un rei fòrça popular, aimat de totes.

FRISA CRONOLOGICA

13 de deceme de 1553

neishença d'Enric de Navarra

1562 - 1598

guèrras civilas e de religion en França

1572 - 1610

rei de Navarra

24 d'agost de 1572

tuadèra de la Sent-Bertomiu

1589 - 1610

rei de França

27 de heurèr de 1594

sacre d'Enric IV a Chartres

1598

Edit de Nantes

14 de mai de 1610

assassinat d'Enric a París

